

2022 жылғы «14» маусымдағы
№125 бұйрыққа 6-қосымша

**Қазақстан Республикасы Энергетика министрлігінің «Қазақстан Республикасының Ұлттық ядролық орталығы» ШЖҚ РМК (ҚР ҰЯО РМК) мәмілелері мен шарттарындағы сыйбайлас жемқорлық тәуекелдерін анықтау жөніндегі
ЕРЕЖЕ**

1. Мәні мен қолданылу саласы

1. Мәмілелер мен шарттардағы сыйбайлас жемқорлық тәуекелдерін анықтау жөніндегі осы ереже (бұдан *әрі* – Ереже) Қазақстан Республикасы Энергетика министрлігінің «Қазақстан Республикасының Ұлттық ядролық орталығы» шаруашылық жүргізу құқығындағы республикалық мемлекеттік кәсіпорнының (бұдан *әрі* – Кәсіпорын) мәмілелері мен шарттарында сыйбайлас жемқорлық тәуекелдерін болдырмау мақсатында Техникалық реттеу және метрология комитеті төрағасының 2017 жылғы 16 қарашадағы № 318-НҚ бұйрығымен бекітілген «Сыйбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл менеджменті жүйесі» Қазақстан Республикасының Ұлттық стандартына сәйкес әзірленді.

2. Ереже Кәсіпорынның мәмілелері мен шарттық қатынастары кезінде туындауы мүмкін сыйбайлас жемқорлық тәуекелдерін уақтылы сәйкестендіруге, анықтауға, бақылауға және азайту жөнінде шаралар қабылдауға бағытталған мәмілелер мен шарттарда сыйбайлас жемқорлық тәуекелдерін (бұдан *әрі* – Сыйбайлас жемқорлық тәуекелі) болдырмау маңыздылығын айқындайды.

3. Осы Ереже Кәсіпорынның ішкі актісі болып табылады. Осы Ереженің негізгі мақсаты мәмілелерде, келісімшарттарда, шарттарда және Кәсіпорынның басқа да актілерінде Сыйбайлас жемқорлық тәуекелінің туындауын болдырмау болып табылады.

4. Осы Ереженің күші атқаратын лауазымы мен орындайтын функцияларының деңгейіне қарамастан Кәсіпорынның барлық жұмыскерлеріне және кез келген сипаттағы азаматтық-құқықтық актілер жасалған барлық адамдарға қолданылады.

5. Сыйбайлас жемқорлық тәуекелі болашақта іске асырылған жағдайда осы Ережені, Кәсіпорынның сыйбайлас жемқорлыққа қарсы саясатын, Қазақстан Республикасының сыйбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл саласындағы заңнамасын бұзыу, сондай-ақ осындай тәуекелдердің туындауына ықпал етуі мүмкін ықтимал оқиғаны (*немесе мән-жайлардың жисынтығын*) білдіреді.

6. Сыйбайлас жемқорлық тәуекелін анықтау саласындағы өзге де мәселелер Кәсіпорынның тиісті ішкі нормативтік құқықтық актілерімен және Қазақстан Республикасының заңнамасымен регламенттеледі.

7. Осы Ереженің күші Кәсіпорын мәмілелерінің, келісімшарттарының және шарттарының барлық түрлеріне қолданылады. Ереже Кәсіпорынның барлық

құрылымдық бөлімшелері мен жұмыскерлеріне танысу және қолдану үшін міндетті болып табылады. Функционалдық міндеттерді жүзеге асыру және алға қойылған міндеттерді іске асыру кезінде Кәсіпорын жұмыскерлері осы Ережеде көрсетілген нормаларды басшылыққа алуы тиіс.

8. Шарттар мен келісімшарттардағы Сыбайлас жемқорлық тәуекелін басқару процесінің негізгі қағидаттары:

1) тұтастық – сыбайлас жемқорлық сипатындағы тәуекел элементтерін Кәсіпорынның барлық актілерінде тәуекелдерді басқарудың корпоративтік жүйесі бөлінісінде қарau;

2) ашықтық – сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін басқару жүйесін дербес немесе оқшау жүйе ретінде қарauға, сондай-ақ осы қағидатты Кәсіпорынның барлық шарттық актілерінде қолдануға тыйым салу;

3) хабардарлық – Кәсіпорынның контрагенттерімен жасалған шарттық актілерде объективті, дұрыс және өзекті ақпараттың болуын сүйемелдеу;

4) үздіксіздік – Кәсіпорынның мәмілелері мен шарттарында Сыбайлас жемқорлық тәуекелін анықтауға арналған тұрақты негізде жүргізілетін мониторинг процесі.

2. Тәуекелдерді сәйкестендіру

9. Кәсіпорын келісімшарттардағы, шарттардағы, мәмілелердегі ықтимал оқиғаларды, сондай-ақ Кәсіпорынның қызметіне әсер етуі мүмкін басқа да актілердегі нормаларды тұрақты негізде сәйкестендіреді және олардың Сыбайлас жемқорлық тәуекелінің туындау себептері мен жағдайларын білдіру-білдірмеуін анықтайды.

Оқиғаларды сәйкестендіру кезінде Сыбайлас жемқорлық тәуекелін тудыруы мүмкін әртүрлі ішкі және сыртқы факторлар, алғышарттар мен мүмкіндіктер қарастырылады.

10. Тәуекелдерді сәйкестендіру – Кәсіпорынның оның Комплаенс саясатына және сыбайлас жемқорлыққа қарсы заңнаманың бұзылуына теріс әсер етуі мүмкін оқиғалардың ықпалына ұшырауын анықтау.

Мәмілелер мен шарттардағы Сыбайлас жемқорлық тәуекелін сәйкестендіру рәсімінің мақсаты тәуекелдерді анықтау және оларды Кәсіпорынның Сыбайлас жемқорлық тәуекелдерінің тізіліміне енгізу болып табылады.

11. Сыбайлас жемқорлық тәуекелін сәйкестендіру және бар тәуекелдерге нақты объективті көзқарастың болуы Кәсіпорынның Комплаенс саясатын орындауға ықпал ететін тәуекелдерді тиімді басқару негіздерінің бірі болып табылады.

12. Кәсіпорынның әрбір жұмыскері тұрақты негізде Кәсіпорынның мәмілелері мен шарттарындағы Сыбайлас жемқорлық тәуекелін сәйкестендіре және бағалай алады.

3. Тәуекелдерді бағалау

13. Сыбайлас жемқорлық тәуекелін сәйкестендіру және бағалау неғұрлым «осал» жерлерді айқындау үшін базалық саралауды жүзеге асыру жолымен қазіргі сыбайлас жемқорлық тәуекелдері мен олардың мөлшері бойынша жалпы пайымды ұсынуға бағытталған.

14. Сыбайлас жемқорлық тәуекелін бағалау процесі Кәсіпорын қызметіне теріс әсер етуі, Кәсіпорын жұмыскері тарапынан да, контрагенттер мен серіктестер тарапынан да сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтың туындауына әкеп соғуы мүмкін неғұрлым маңызды (қауіпті) тәуекелдерді бөліп көрсету мақсатында жүргізіледі. Бұл тәуекелдер дереу қарауға шығарылуы және осы тәуекелдерді жою және бақылау туралы шешім қабылдануы керек.

15. Сыбайлас жемқорлық тәуекелін бағалау әрбір тәуекелдің көздері мен себептерін, оларды іске асыру кезіндегі теріс салдарды және белгілі бір оқиғаның болу ықтималдығын қарауды қамтиды.

16. Бастапқыда Сыбайлас жемқорлық тәуекелін бағалау сапалы негізде жүргізіледі, содан кейін олардың ең маңыздысы үшін сандық бағалау жүргізілуі керек.

Сандық бағалауға жатпайтын тәуекелдер, оларды модельдеу үшін сенімді статистикалық ақпарат жоқ немесе мұндай модельдерді құру шығындар түрғысынан орынды емес болса, онда тек сапалы негізде бағаланады.

17. Мәмілелер актілерінде болуы орын алған Сыбайлас жемқорлық тәуекелі мынадай белгілер бойынша жіктеледі:

1) жол берілетін тәуекел – оны жүзеге асыру нәтижесінде Кәсіпорын, жұмыскерлер мен контрагенттер тарапынан сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылық жасау қаупі жоқ шешім тәуекелі, осы аймақ шегінде Кәсіпорынның Комплаенс саясаты өзінің превентивті мақсаттылығын сақтайды, яғни сыбайлас жемқорлық тәуекелдері орын алады, бірақ олар шекті деңгейден аспайды;

2) жоғары тәуекел – Кәсіпорынға сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылық жасау қаупі төнетін тәуекел, қауіпті тәуекел аймағы шекті деңгейден көрінеу асып түсетін сыбайлас жемқорлыққа қарсы заңнаманы бұзу қаупімен сипатталады және төтенше жағдайда Кәсіпорынның бір жұмыскерінің қылмыстық және/немесе әкімшілік жауапкершілігіне алып келуі мүмкін;

3) қауіпті тәуекел – жүйелі сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылық жасау үшін жағдайлар туындаитын тәуекел, мұндай тәуекелдер жүйелілік тұрақты сипатқа ие болғанда және Кәсіпорынның екі және одан да көп жұмыскері тартылғанда өз шамасына жетуі мүмкін. Сондай-ақ бұл топқа мемлекеттік активтерді ұрлауды жүзеге асырударғы тікелей қауіппен байланысты кез келген тәуекелдер жатады.

18. Мәмілелер мен шарттардағы барлық сәйкестендірілген, анықталған және бағаланған сыбайлас жемқорлық тәуекелдері Сыбайлас жемқорлық тәуекелдерінің тізілімінде көрсетіледі.

4. Тәуекелдерді басқару

19. Сыбайлас жемқорлық тәуекелін жою мақсатында Кәсіпорын әрекет ету әдістерін анықтайды және оларды неғұрлым қауіпті тәуекелден қауіптілігі аз тәуекелге дейін жояды.

20. Сыбайлас жемқорлық тәуекелін басқару Кәсіпорын жұмыскерлерінің де, сол сияқты контрагенттер тарапынан да теріс әсерді және сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылық жасау ықтималдығын азайтуға мүмкіндік беретін шараларды әзірлеу және іске асыру процесін білдіреді.

21. Кәсіпорынның мәмілелер мен шарттық қатынастарды қалыптастыруға, жасасуға, қол қоюға және орындауға қатысы бар құрылымдық бөлімшелері сыйбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс-қызметпен бірлесіп, Сыйбайлас жемқорлық тәуекелін сәйкестендіруге және анықтауға бағытталған мониторингті және басқа да іс-шараларды тұрақты негізде жүргізеді.

22. Кәсіпорынның барлық келісімшарттарында, шарттары мен басқа да мәміле актілерінде Кәсіпорынның сыйбайлас жемқорлыққа қарсы ұстанымы туралы хабарлау нормасы болуы тиіс, сонымен қатар барлық контрагенттерден, серіктестерден, тапсырыс берушілерден және Кәсіпорынмен шарттық қатынастары бар басқа да адамдардан сыйбайлас жемқорлыққа қарсы тиісті мәдениетті талап етуі керек.

Контрагенттердің осы талапты орындамауы қандай да бір міндеттемелерді өтеместен, Кәсіпорын тарапынан шартты біржакты тәртіппен бұзы үшін негіз бола алады.

23. Сыйбайлас жемқорлық тәуекелін жою және/немесе болдырмау шарттық актілерде көрсетілген және ықтимал теріс салдарға әкеп соғатын операцияларды барынша азайтуға, бақылауға және операцияларды жүзеге асыруды тоқтатуға немесе одан бас тартуға бағытталған іс-әрекеттерді қамтиды.

24. Сыйбайлас жемқорлық тәуекелін барынша азайту және бақылау:

1) ескерту – мәмілелер, келісімшарттар және өзге де шарттар жасасу кезінде белгілі бір тәуекелдің басталу ықтималдығын қысқартуға;

2) бақылау – Сыйбайлас жемқорлық тәуекелін қысқартуға және/немесе осыған үқсас тәуекел анықталған, сәйкестендірілген және басталған жағдайда толық жоюға;

3) әртаратандыру – Сыйбайлас жемқорлық тәуекелін толықтай болдырмау мүмкін болмаған жағдайда, оның ықтимал әсерін төмендешу мақсатында тәуекелді Кәсіпорынның бірнеше жұмыскерлері арасында бөлуге бағытталған іс-шаралар.

ПОЛОЖЕНИЕ
по выявлению коррупционных рисков в сделках и договорах
РГП на ПХВ «Национальный ядерный центр РК» МЭ РК

1. Предмет и область применения

1. В целях предотвращения коррупционных рисков в сделках и договорах Республиканского государственного предприятия на праве хозяйственного ведения «Национальный ядерный центр Республики Казахстан» Министерства энергетики Республики Казахстан (далее - *Предприятие*) разработано настоящее Положение по выявлению коррупционных рисков в сделках и договорах (далее – *Положение*) в соответствии с Национальным стандартом Республики Казахстан «Система менеджмента противодействия коррупции», утвержденным приказом Председателя Комитета технического регулирования и метрологии от 16 ноября 2017 года №318-од.

2. Положение определяет важность предотвращения коррупционных рисков в сделках и договорах (далее – *Коррупционный риск*), направленного на своевременную идентификацию, выявление, контроль и принятие мер по снижению Коррупционных рисков, которые могут возникнуть при сделках и договорных отношениях Предприятия.

3. Настоящее Положение является внутренним актом Предприятия. Основной целью настоящего Положения является предотвращение возникновения Коррупционных рисков в сделках, контрактах, договорах и прочих актах Предприятия.

4. Действие настоящего Положения распространяется на всех работников Предприятия вне зависимости от уровня занимаемой должности и выполняемых функций и на всех лиц, с которыми заключены гражданско-правовые акты любого характера.

5. Коррупционный риск представляет собой потенциальное событие (или стечание обстоятельств) в будущем, которое в случае своей реализации может нарушить данное Положение, антикоррупционную политику Предприятия, законодательство Республики Казахстан в области противодействия коррупции, а также оказать влияние возникновению рисков подобного рода.

6. Иные вопросы в области выявления Коррупционных рисков регламентируются соответствующими внутренними нормативными правовыми актами Предприятия и законодательством Республики Казахстан.

7. Действие настоящего Положения распространяется на все виды сделок, контрактов и договоров Предприятия. Положение является обязательным для ознакомления и применения всеми структурными подразделениями и работниками

Предприятия. При осуществлении функциональных обязанностей и реализации поставленных задач, работники Предприятия должны руководствоваться нормами, изложенными в данном Положении.

8. Основными принципами процесса управления Коррупционных рисков в договорах и контрактах являются:

1) целостность – рассмотрение элементов риска коррупционного характера во всех актах Предприятия в разрезе корпоративной системы управления рисками;

2) открытость – запрет на рассмотрение системы управления Коррупционными рисками как автономной или обособленной, а также распространения данного принципа во всех договорных актах Предприятия;

3) информированность – сопровождение наличием объективной, достоверной и актуальной информации в договорных актах с контрагентами Предприятия;

4) непрерывность – процесс мониторинга на выявление Коррупционных рисков в сделках и договорах Предприятия осуществляется на постоянной основе.

2. Идентификация рисков

9. Предприятие на постоянной основе идентифицирует потенциальные события в контрактах, договорах, сделках, а также нормы в других актах, которые могут влиять на деятельность Предприятия, и определяет, представляют ли они собой причины и условия возникновения Коррупционных рисков.

При идентификации событий рассматриваются различные внутренние и внешние факторы, которые могут вызывать Коррупционные риски, предпосылки и возможности.

10. Идентификация рисков – это определение подверженности Предприятия влиянию событий, наступление которых может негативно отразиться на Комплаенс политике Предприятия и нарушению антикоррупционного законодательства.

Целью процедуры идентификации Коррупционных рисков в сделках и договорах является обнаружение рисков и включение их в Реестр Коррупционных рисков Предприятия.

11. Идентификация Коррупционных рисков и наличие реального объективного взгляда на имеющиеся риски является одной из основ эффективного управления рисками, содействующих в исполнении Комплаенс политики Предприятия.

12. Каждый работник Предприятия может на постоянной основе идентифицировать и оценивать Коррупционные риски в сделках и договорах Предприятия.

3. Оценка рисков

13. Идентификация и оценка Коррупционных рисков направлены на предоставление общего видения по существующим Коррупционным рискам и их размерам путем осуществления базового ранжирования для определения наиболее «уязвимых» мест.

14. Процесс оценки Коррупционных рисков проводится с целью выделения наиболее значимых (критических) рисков, которые могут негативно влиять на деятельность Предприятия, вызывать собой возникновение коррупционного правонарушения, как со стороны работника Предприятия, так и со стороны контрагентов и партнеров. Эти риски должны безотлагательно выноситься на рассмотрение и приниматься решения об устранении и контроле по этим рискам.

15. Оценка Коррупционных рисков включает рассмотрение источников и причин возникновения каждого риска, негативные последствия при их реализации, и вероятность, что определенное событие произойдет.

16. Первоначально оценка Коррупционных рисков проводится на качественной основе, затем для наиболее значимых из них должна быть проведена количественная оценка.

Риски, которые не поддаются количественной оценке, нет надежной статистической информации для их моделирования или построение таких моделей не является целесообразным с точки зрения затрат, оцениваются только на качественной основе.

17. Коррупционные риски, имеющие место быть в актах сделок классифицируются по следующим признакам:

1) допустимый риск - это риск решения, в результате осуществления которого не грозит совершение коррупционного правонарушения со стороны Предприятия, работников и контрагентов, в пределах этой зоны Комплаенс политика Предприятия сохраняет свою превентивную целесообразность, т.е. Коррупционные риски имеют место, но они не превышают уровень порога;

2) высокий риск - это риск, при котором Предприятию грозит совершение коррупционного правонарушения, зона критического риска характеризуется опасностью нарушения антикоррупционного законодательства, которые заведомо превышают уровень порога и в крайнем случае могут привести к уголовной и/или административной ответственности одного работника Предприятия;

3) критический риск - риск, при котором возникает условия для совершения системных коррупционных правонарушений, такие риски могут достигать величины, когда системность приобретает постоянный характер и вовлеченность двух и более работников Предприятия. Также к этой группе относятся любые риски, связанные с прямой опасностью для осуществления хищения государственных активов.

18. Все идентифицированные, выявленные и оцененные коррупционные риски в сделках и договорах отражаются на Реестре Коррупционных рисков.

4. Управление рисками

19. В целях устранения Коррупционных рисков, Предприятие определяет методы реагирования и устраниет их от более критического к менее критическому риску.

20. Управление Коррупционными рисками представляет собой процесс выработки и реализации мер, позволяющих уменьшить негативный эффект и вероятность совершения коррупционного правонарушения как работниками Предприятия, так и со стороны контрагентов.

21. Структурные подразделения Предприятия, имеющие отношение к формированию, заключению, подписанию и выполнению сделок и договорных отношений на постоянной основе проводят мониторинг и другие мероприятия, направленные на идентификацию и выявление Коррупционных рисков совместно с антикоррупционной комплаенс-службой.

22. Все контракты, договоры и другие акты сделок Предприятия должны иметь информирующую норму об антикоррупционной приверженности Предприятия, а также требовать соответствующую антикоррупционную культуру со стороны всех контрагентов, партнеров, заказчиков и других лиц имеющие договорные отношения с Предприятием.

Неисполнение данного требования контрагентами, может служить основанием для расторжения договора в одностороннем порядке со стороны Предприятия, без возмещения каких-либо обязательств.

23. Уход и/или избежание Коррупционного риска включает в себя действия, направленные на минимизацию, контроль и на прекращение или отказ от осуществления операций, которые указаны в договорных актах и потенциально приведут к негативным последствиям.

24. Минимизация и контроль Коррупционных рисков подразумевает мероприятия, направленные на:

- 1) предупреждение – сокращение вероятности наступления определенного риска при заключении сделок, контрактов и прочих договоров;
- 2) контроль – сокращение Коррупционных рисков и/или полное устранение в случае выявления, идентификации и наступления подобного риска;
- 3) диверсификация – в случаях, когда невозможно полное исключение Коррупционных рисков, распределение риска между несколькими работниками Предприятия с целью снижения его потенциального влияния.